

1. NAČELA V LIKOVNI VZGOJI

- **NAČELO USTVARJALNOSTI** je temeljno in najpomembnejše načelo likovne vzgoje, ker je ustvarjalnost osnovno gibalno likovnega izražanja in likovne umetnosti. Otroci imajo vedno možnost samostojno ustvarjati. Spodbuda za razvoj ustvarjanja je lahko dobro postavljena likovna naloga, ki omogoča inovativne rešitve. Ustvarjalne aktivnosti učencev so posledica čustvene napetosti, izkušenj in lastnih izraznih sposobnosti.
- **NAČELO SVOBODNEGA LIKOVNEGA IZRAŽANJA:** svobodno likovno izražanje je pogoj za ustvarjanje. Učenci naj svobodno izbirajo likovne postopke in rešitve; imeti morajo svobodno pot do rešitve.
- **NAČELO INTERESA IN AKTIVNOSTI:** dobra likovna vzgoja izhaja iz interesa otrok; so aktivni in ustvarjajo kakovostna likovna dela, če so notranje motivirani (izbiramo primerne teme, motive, postopke, jih motiviramo). Učenci morajo biti zavestno aktivni celo uro in imeti morajo interes.
- **NAČELO KAKOVOSTI IN VZGOJNE USMERJENOSTI:** učence seznanjamo samo s preverjeno kakovostjo likovnega dela. Sposobni so vrednotiti in ločevati dobra, slaba, kičasta likovna dela samo, če imajo razvit čut za umetniške kakovosti. Učitelj mora priskrbeti kakovosten material in orodja in spodbujati primeren odnos do materiala in racionalnost pri delu.
- **NAČELO INDIVIDUALIZACIJE IN PRILAGOJENOSTI RAZVZOJNIH STOPNJEJ:** likovni izraz otrok je individualen in odvisen od razvojne stopnje posameznika. Pri likovni vzgoji upoštevamo razvojno stopnjo otrok, značilnosti ter posebnosti vsakega posameznika. Spodbujamo individualne razlike, se jih zavedamo, upoštevamo posebnosti otroka v likovnem izražanju. Ustvarjalno likovno delo je individualno, različno, izvirno.
- **NAČELO NAZORNOSTI:** čim mlajši so otroci, bolj nazorno jih seznanimo s svetom. Lahko jih neposredno soočimo z vidno stvarnostjo ali poskrbimo za nadomestila (film, slike, zvočni material).
- **NAČELO ŽIVLJSKE IN PSIHIČNE BLIŽINE:** pri izbiri tem in motivov izhajamo iz neposrednega okolja otrok, pazimo pa, da otroci do vsebin ne vzpostavijo čustvenega odnosa.
- **NAČELO POSTOPNOSTI IN SISTEMATIČNOSTI:** upoštevamo tako, da otroke vodimo od bližnjega k daljnemu (znanega k neznanemu, preprostega k zapletenemu; najprej seznanimo z likovno tehniko, nato motiv)
- **NAČELO EKSEMPLARNOSTI:** Izberemo tiste teme in motive, ki omogočajo najbolj kakovostne rešitve likovne naloge, izbiramo likovna dela, ki so značilna za določeno obdobje, likovno smer ali za določen likovni fenomen.

2. DEJAVNIKI LIKOVNE USTVARJALNOSTI

- **ORIGINALNOST:** spodbudni dejavnik; celota treh spodbudnih likovnih dejavnikov (ustvarjalno mišljenje, emocionalnost, občutljivo zaznavanje) in en ki ustvarjanje omogoča (likovne izkušnje). Pri spodbujanju spremljamo individualno senzitivnost in originalne rešitve avtorja (nepričakovane, brez tujega vpliva). Dejavnosti ki omogočajo ustvarjanje: v sposobnost opazovanja in iskanja originalnih podrobnosti, povezave med njimi.
- **LIKOVNA FLEKSIBILNOST:** spodbudni dejavnik; celota treh spodbudnih dejavnikov (motorična občutljivost, ustvarjalno mišljenje, emocionalnost) in en ki ustvarjanje omogoča (domišljija). Spodbujevalni dejavnik likovne fluentnosti se kažejo v odkrivanju novih poti, iskanju likovnih rešitev. Dejavniki ki ustvarjanje omogočajo: fleksibilno prilagajanje likovno izraznim sredstvom.
- **OBČUTLJIVOST ZA LIKOVNE PROBLEME:** spodbudni dejavnik; celota dveh spodbudnih dejavnikov (emocije in občutljivo zaznavanje) in dva ki ustvarjanje omogočata (sposobnost natančnega zaznavanja, likovne izkušnje). Spodbujanje se kažejo v občutljivosti, doživljanju in jasnosti v interpretaciji likovnega problema; dejavniki ki ustvarjanje omogočajo: prepoznavanje likovnih problemov v motivu, v njihovem diferenciranju in usklajenosti v celoto.
- **LIKOVNA REDEFINICIJA:** dejavnik, ki ustvarjanje omogoča; celota dveh likovnih sposobnosti, ki ustvarjanje omogočata (likovne izkušnje, domišljija) in dva, ki jo spodbuja (senzitivnost in ustvarjalno mišljenje). Dejavniki, ki ustvarjanje omogočajo se kažejo kot proces uspešnega likovnega transportiranja, zavestno redefiniranje idej, materiala ali vizualnega vtisa v nekaj novega; spodbudni dejavniki pa v zaznavanju tistih likovnih pojavov, ki so primerni za likovno transportiranje.
- **LIKOVNA FLUENTNOST:** dejavnik, ki ustvarjanje omogoča; celota dveh sposobnosti, ki ustvarjanje omogočata (domišljija in motorične spretnost) in dva, ki jo spodbuja (senzibilnost, emocijo). Dejavniki, ki ustvarjanje omogočajo, se kažejo v motorični spretnosti pri realizaciji ideje. Spodbudni dejavniki fluentnosti pa se kažejo v zanimivih in novih likovnih idejah.
- **ELABORACIJA:** dejavnik, ki ustvarjanje omogoča; celota dveh sposobnosti, ki ustvarjanje omogočata (vizualni spomin, domišljija) in dva, ki jo spodbujata (senzibilnost, ustvarjalno mišljenje). Dejavniki, ki ustvarjanje omogočajo se kažejo v estetski org. izraza, skladnosti ideje in materiala ter likovnem planiranju. Spodbudni dejavniki so vidni v likovnem namenu (pripravljanju ustvarjalnega procesa)
- **DEJAVNIKI, KI VZPODBUJAJO USTVARJALNOST:** motivirajo za ustvarjanje novega: občutljivo zaznavanje (senzibilnost), ustvarjalno mišljenje, emocije, motorična občutljivost
- **DEJAVNIKI, KI OMOGOČAJO USTVARJALNOST:** zagotavljajo potreben material za ustvarjalno delo: natančno zaznavanje, vizualni spomin, domišljija, motorična spretnost

3. RAZVOJNE STOPNJE USTVARJALNOSTI

- USTVARJANJE SPONTANIH AKTIVNOSTI:** samostojno likovno izražanje, spontan otrokov izraz
- USTVARJANJE USMERJENE AKTIVNOSTI:** spontano likovno izražanje ob zavestnem trudu
- USTVARJANJE INVENCije:** opažanje in izražanje novih likovnih odnosov
- USTVARJANJE INOVACIJE:** doseganje sprememb v likovnem izrazu z vnašanjem kompleksnejših likovnih in tehničnih možnosti
- USTVARJANJE POPOLNOMA NOVIH LIKOVNIH POJMOVNIH STILOV**

4. VZPODBUJANJE USTVARJALNOSTI PRI LIKOVNI VZGOJI

Spodbujamo samostojnost pri nastajanju idej in jih ne podcenjujemo; sprejemamo še tako čudne in nenavadne izdelke; z alternativnimi vpr jih usmerjamo k drugačnim rešitvam, njihovo opazovanje usmerjamo na posebnosti, značilnosti, različnosti; omogočimo jim svobodno igranje z lik.materiali.

5. FAZE USTVARJALNEGA PROCESA

1. **PREPARACIJA** ali priprava: spoznavanje problema in zbiranje podatkov (uvodni del)
2. **INKUBACIJA:** problem dobiva obrise, pojavijo se rešitve, podzavestno ukvarjanje (osrednji del)
3. **ILUMINACIJA:** nenadoma se pojavi rešitev, ideja (osrednji del)
4. **REALIZACIJA:** začne se ustvarjanje in uporaba idej (osrednji del)
5. **VERIFIKACIJA:** analiziranje in ovrednotenje rezultata (zaključni del)

6. PLASTI LIKOVNEGA DELA

- IKONOLOŠKA PLAST:** odraža v motivu, temi likovnega dela (krajina, interjer, figura..). Tema je pogosto spodbuda za doživljajsko reševanje določenih likovnih nalog.
- TEHNOLOŠKA PLAST:** v izbiri materiala in tehnike. Izbiramo takšen material in tehniko, ki nam omogoči uresničitev likovne zamisli.
- OBLIKOVNA PLAST:** v likovnem jeziku oz. likovni strukturi. Enostavnejše komponente likovne strukture so črta, oblika, barva. Ko združimo vsaj dva elementa, se pojavi likovna struktura (simetrija, ritem)
- KOMUNIKACIJSKA PLAST:** ali likovno sporočilo. Likovno doživetje se ne da strniti v racionalne besede. Je možnost subjektivnega doživljanja, kjer vsak opazovalec sam formulira z besedami, ki se mu ob doživljanju porajajo.
- USTVARJALNA PLAST:** odseva individualnost in likovne sposobnost ustvarjalca. Gre za ustvarjalne sposobnosti (razgibanost, likovna prepričljivost)
- TIPOLOŠKA PLAST:** kaže se v umetnikovi individualnosti, kar zaznamuje prevladujoča skupina likovnih sposobnosti, uporaba likovno izraznih sredstev in značajske lastnosti. Učitelj mora poznati individualne razlike učencev ter jih upoštevati.
- METODOLOŠKA PLAST** se kaže v metodologiji oblikovanja; zavesti izbiri postopkov, ki jih spodbuja želja po določenem likovnem izrazu na likovnem delu.
- STILNO-ZGODOVINSKA PLAST:** opredeljuje čas nastanka oz stil umetniškega dela. Vsako obdobje vpliva na metode oblikovanja, ki jih prepoznamo kot stil
- DOMOVINSKA PLAST:** se kaže v umetniških delih, ki so zaznamovana s krajem in okoljem umetnika.
- NACIONALNO-ZGODOVINSKA PLAST** se kaže v umetnikovi pripadnosti nekemu narodu in njegovi kulturni tradiciji.
- SOCIOLOŠKA PLAST** se kaže v projekciji družbenega položaja v umetniškem delu. Odražanje družbene klime, v kateri je ustvarjal.

7. MOTIVI

- FIGURA** predstavlja likovne upodobitve človeka in ima mnogo podvrst motivov: skupinske figure, torzo in akt
- PORTRET** predstavlja likovno upodobitev, telesno in zlasti duševno karakteristiko točno določene osebnosti. Ločimo: doprsni portret, polfigurni portret, celofigurni portret, skupinski portret, avtoportret (lastna podoba), karikatur
- ŽIVALSKI MOTIVI** predstavljajo likovne upodobitve živali (animalizem) ali tudi živali in človeka
- KRAJINA** (pejsaž) je motiv, ki predstavlja naravo. Glede na vrsto krajine (urbana ali ruralna), zajeti plan (široki, ozki) ločimo več vrst motiva krajine: marine, vedute, panorame, ruinizem
- TIHOŽITJE** je likovni motiv, v katerem so razni predmeti nežive narave. Glede na vrsto upodobljenih predmetov ločimo razna tihožitja in to: vanitas, cvetlična tihožitja, tihožitja s sadjem, živalska tihožitja
- INTERIER** je motiv, ki predstavlja notranjščino prostora, stavbe in je v slikah mnogokrat rabil le za ozadje pri portretu ali tihožitju. Danes je enakovreden ostalim motivom
- ŽANR** (genre) je motiv, ki prikazuje vsakdanje življenje. Žanrske slike so dragoceno pričevanje o človekovem življenju v različnih obdobjih naše zgodovine.
- EKSTERIER** je motiv, ki prikazuje dogajanje v odprtem zunanjem prostoru
- FANTAZIJSKI MOTIVI** predstavljajo likovno upodobitev ustvarjalčeve domišljije. Mnogokrat so osnova za likovno delo tudi v šoli.
- DEKORATIVNI MOTIVI** dajejo poudarek ploskovitemu načinu slikanja z raznovrstnimi likovnimi ritmi
- ABSTRAKTNI MOTIVI** (nepredmetni motivi) so izraz novejših smeri v likovni umetnosti
- MOTIVI DOGODKOV IZ PRETEKLOSTI:** Glede na dogodke v preteklosti resnične ali bajeslovne ločimo naslednje motive: zgodovinski motivi, religiozni motivi, mitološki motivi

8. LIKOVNA PODROČJA

- RISANJE:** temelj je risba, likovno izrazna sredstva so črta, pika, oblika, svetlo-temni odnos, površina oz struktura.
- SLIKANJE.** temelj izraza je barva oz. barvna ploskev, ki jo lahko dopolnjujejo črte
- GRAFIKA:** posebnost je postopek izdelave (tisk, odtiskovanje); uporabljamo vsa likovno izrazna sredstva (črte, oblike, barve, reliefne oblike)
- KIPARSTVO:** temelj izraza so oblike in poloblike; polna plastika in relief ter dodajanje in odzemanje materiala; likovno izrazna sredstva so prostornina in različno obdelane površine materialov
- OBLIKOVANJE PROSTORA (arhitektura):** ukvarjamo se s posegi v prostor (notranji, zunanji)

9. LIKOVNI ELEMENTI

- TOČKA:** najbolj osnovna črka likovne govorice; z njo lahko gradimo, jo nizamo, svetlimo, temnimo.
- ČRTA:** abstraktni likovni izmislek, točka ki se giblje. Ločimo trde in mehke, samozavestne in plahe, enolične in zanimive. Nakazuje lahko strukturo ali je obrisna linija.
- PLOSKEV:** del ki ga obkrožajo črte, ima 2 dimenziji. Ločimo temeljno ploskev in like.
- BARVA:** fizikalni, zaznavni in izrazni fenomen. Ločimo spektralne, nekromatske, zemeljske, primarne, sekundarne in terciarne. Barvne dimenzije: barvnost, svetlost, intenzivnost. Kontrasti: svetlo-temno, toplo-hladno, komplementarno (ru-vi, or-mo, rd-ze)
- POVRŠINA:** struktura-zgradba (hrapavost), faktura-obdelava, tekstura-na površini vidna struktura ali faktura; frotaž
- VOLUMEN:** prostornost; izraža v kiparstvu, oblik.prostora
- PROSTOR:** osnovni elementi arhitekture, dimenzije (višina, globina, širina, čas)

10. ELEMENTI MOTIVACIJE

- ZBURJENJE, NAPETOST IN ZANIMANJE ZA AKTIVNOST** je splošen pogoj da do likovnega izražanja pride. Otrok zanimanje črpa iz družine, okolja, kult.kraja, ki ga presenečajo z novimi dražljaji. Učitelj s svojo pozornostjo, metodami učencu zbujajo določeno stopnjo napetosti in s tem pozornosti do likovnega dela. To pripomore, da je učenec motiviran in pripravljen za likovno delo.
- NOTRANJA MOTIVACIJA** je resničen interes za določen problem. Otrok čuti potrebo po likovnem raziskovanju in izražanju in želi vedeti več. Vir je v njem, ocena ga ne zanima, vključuje se v krožke.
- ZUNANJA MOTIVACIJA:** delajo za oceno, nagrado. Želijo zadovoljiti učitelja, starše, da je njihovo delo videno in da veljajo za pridnega.
- STORILNOSTNA MOTIVACIJA:** značilna za nadarjene; niso vnaprej prepričani v svoj uspeh, moramo vzpodbujati. Dosegajo kvalitetne izdelke, v razvoju prehitevajo vrstnike, pripravljeni sodelovati v skupini. Za sposobnosti so primerne skupinske slike na tabli, pred šolo, skupinska dekoracija panoja.
- MOTIVACIJA KOT ZAVEST O CILJU LIKOVNEGA IZRAŽANJA:** na razredni stopnji predvsem na konkretnih ciljih (izdelki otrok), manj na vmesnih ciljih (razlikovanje drugih likovnih področij), najmanj pa jih motivirajo oddaljeni cilji
- MOTIVACIJA KOT NIVO ASPIRACIJE:** učence vodimo individualno, da dosežajo cilje v skladu s svojimi zmoglostmi, učenec tekmuje sam s sabo, samostojno izbira motive in tehnike in je zato bolj motiviran
- RADOVEDNOST, INTERES KOT MOTIVACIJA:** učitelj gradi pouk likovne vzgoje na željah po lepem, urejenem, kar je interes učencev. Interes razvijamo tudi, če snov posredujemo strokovno, bolj kot razlago uporabljamo razgovor. Dobro je, če se z vsakim ukvarjamo individualno.
- LIKOVNI MOTIV KOT MOTIVACIJA:** usposabljam jih za doživljanje lepote v naravi, motiv jih prevzame, želijo ga narisati. Posebej jih prevzamejo motivi iz njihove okolice.
- MATERIALI, ORODJA IN TEHNIKA KOT MOTIVACIJA:** privlačijo, vzbujajo jim željo, da bi z njimi nekaj ustvarili. Ponuditi moramo različne materiale; zanimive in kakovostne.

11. POGOJI MOTIVACIJE

Otroci so notranje motivirani kadar likovno delo izhaja iz njihovih potreb, upošteva njihove sposob, zmoglosti in interese; problem mora biti prilagojen otrokovim sposob in predstavljati izziv; zavedati se morajo smotra in cilja dejavnosti; ne smejo biti preobremenjeni z dejavniki zunanje motiv; prijetno in sproščeno vzdušje med delom in dobra materialna priprava ter dovolj časa.

12. RISARSKÉ LIKOVNE TEHNIKE

- SVINČNIK** (mehki, črtne risbe, polnjenje površin, vse vrste papirja)
- OGIJE** (hrapav papir, popravljajo, brišejo, svetlijo in fiksirajo)
- KREDA** (na rahlo hrapav, fiksirajo, asfalt)
- FLOMASTER** (gladek list, temni flomaster)
- TUŠ** (trska, trstika, gosje pero, tanjši čopič, peresa)
- TRSKA IN TUŠ** (različna intenzivna črta)
- PERO IN TUŠ** (črtni motivi, pravilna drža in pritisk)
- BRISALEC TINTE** (negativna risba)
- KEMIČNI SVINČNIK**
- LAVIRANA RISBA** (vodotopni flomastri, na moker papir ali paleta)
- ČRTNA PRASKANKA** (bel papir z voščenkami+tuš z milom+tempera)
- ENOBARVNA LUŠČENKA** (gosta tempera, preko tuš in speremo)
- FROTAŽ** (tanjši papir, voščenska).

13. SLIKARSKÉ LIKOVNE TEHNIKE

☐ VOŠČENKE IN OLJNI PASTELI	☐ GVAŠ
☐ SUHE BARVICE	☐ BARVNI TUŠI (pihanke)
☐ BARVNE KREDE IN SUHI PASTELI (asfalt)	☐ ŠABLONE (negativne in pozitivne, barvajo okrog lika)
☐ TEMPERA	☐ BARVNI PAPIR
☐ VODENKE	☐ REVIJALNI PAPIR
☐ NA MOKRO PODLAGO (gladek papir+vodenke)	☐ BLAGO IN DRUGI MATERIALI

14. GRAFIČNE LIKOVNE TEHNIKE

Odtiskovanje delov telesa; pečatniki; kolažni tisk; tisk s šablonami; kolografija; monotipija; suha igla; računalniška grafika

15. KIPARSKI LIKOVNI MATERIALI

Glina, mavec, siporeks, žica, les, naravni materiali, papir, valovita lepenka, odpadni material

16. RAZVOJ OTROKOVEGA LIKOVNEGA IZRAŽANJA

1. **VIDENJE-VEDENJE:** rišejo to, kar o predmetu vedo in ne kaj vidijo. Upodabljajo osnovne vizualne značilnosti predmetov, iz vidnega sveta, temeljijo na miselnem urejanju vizualnih vtisov (poševna gladina)
2. **ČUSTVENOST-RACIONALNOST:** večje upodobijo tisto, kar se jim zdi pomembnejše. Z razvojem racionalnost spodrine čustvenost (bolj realno)
3. **NAZORNOST-REALNOST:** mlajši bolj težijo k nazornosti (kontrasti, jasne črte). Odnos med navpičnico in vodoravnico
4. **RAZLIKE-PODOBNOŠTI:** svet najprej spoznajo na podlagi iskanja razlik, nato podobnosti. Mlajši slikajo čimbolj različne stvari in barve, starejši navdušeni nad odtenki iste barve, sorodne.
5. **DELNO-CELOSTNO OBVLADOVANJE FORMATA:** manjši obvladajo manjši del podlage, ko se premaknejo po listu, prej narisano ne upoštevajo.
6. **OŽJI-ŠIRŠI MOTIVNI SVET:** mlajši motivno ožje usmerjeni (znanje, interesi, izkušnje)
7. **MOTORIČNE SPRETNOSTI:** motorika se razvija z leti (uvajamo nove tehnike)
8. **VPLIVI ŠABLON IN POSNEMANJA:** s prihodom otroka v šolo se razširjajo, pred šolo niso dovezetni na vplive iz okolja (kaj je lepa risbica-1.razred)
9. **RAZVOJ SPOSOBNOSTI OTROK V 1.TRIADI:** koncentracija in pozornost se povečujeta, domišljija rahlo upada, prav tako motivacija in emocije. Povečujejo se spominske sposobnosti, sposobnost natančnega in usmerjenega opazovanja ter motorične spretnosti.

17. RAZVOJNE STOPNJE PRI OTROŠKEM LIKOVNEM IZRAŽANJU

1. **DOBA ČEČKANJA (2-3 let):** opazi, da risalo pušča sled in dobi veselje. Čačke ne pomenijo nič, le veselje nad gibanjem. Vodoravnice in navpičnice pomenijo, da ima prirojen občutek za stabilnost in ravnotežje. S črtami in ploskvami raziskuje življenjski ritem, izpolnjuje format v smislu stabilnosti in ravnotežja.
2. **DOBA GLAVONOŽCEV (3-4 let):** v krožno, eliptično ali kvadratno glavo vstavi oči, nos, usta, doda roke in noge-glavonožec. Sprva lebdiyo, nato jih postavi na vodoravnico ali rob lista. Risba vedno enaka, ne glede na to koga riše. Narisane stvari začne poimenovati. Zapolniti hoče cel prostor, uporablja figure (živa bitja z mehкими, predmete z oglatimi oblikami)
3. **DOBA ATRIBUTOV ali DODATKOV (4 leto):** simbolom doda vedno več značilnosti; neomejeno število prstov, več neenakih ušes, pričeska, gumbi v nedogled, nekatere dodatke pa tudi izpusti. Nekatere ploskve želi pobarvati, barva ga ne zanima, pomembnejša je oblika. Barve ne povezuje z vidnimi vtisi, proti koncu pa se že pojavijo barvni znaki (določeni predmeti v določeni barvi)
4. **DOBA RAZLIKOVANJA SPOLOV (5 let):** opazi, da so ljudje različni, upošteva razlike v pričeski, oblačenju, pomaga z dodatki. Vsi predmeti postavljeni ob figuro; najprej nariše golega človeka in ga obleče (prejšnja slika ga ne moti in ne briše); značilna je rentgenska slika ter transparentna; značilna je čustvena nesorazmernost (kar ima raje je večje)
5. **POJAV PROFILA in ŽIVALI (5-6 let):** zanimajo ga živali, ki jih riše v profilu (glava v en face); jih personificira, so si podobne, število nog ne ustreza, nemogoče prepoznati. Človeka počasi zasuče v profil; zaznava in izrazi prve prostorske orientacije: figure okorne.
6. **GIBANJE (6 let):** roke in noge v različne položaje; nagne telo; figure se ne prekrivajo, sledijo ena drugi

18. STOPNE RAZVOJA LIKOVNEGA IZRAŽANJA: GLEDE NA NAČIN

Primarni simboli, izražanje s sestavljenimi simboli, intelektualni realizem, vizualni realizem, likovni pojmovni sistem: obdobje čečkanja (2-4); simbolov (do 7 leta); oblik in pojavov (do 8 leta); oblik in pojavov ter stabilizacije (do 10 leta); polnega likovnega izraza v prikazu oblik in pojavov (do 14 leta); prehoda iz faze oblik in pojavov v obdobje zrelega likovnega izraza (do 16 leta)

19. PRVI IN DRUGI RAZRED OSNOVNE ŠOLE: PODZAVESTNO, SPOTANO DELO, PREVLADA EMOCIJE

Likovno dejavnost podzavestna in spontana, prostor dojemajo s pomočjo talne črte (lahko tudi rob lista), direktno risanje brez podrisovanja in popravljanja, sistematičnost neposrednost simbolična uporaba barve, **zvrčanje oblik** (obračanje liste med delom, skupna talna črta se izgubi); rentgenska slika (prekrivanje, izrez); razgibano upodabljanje človeške figure, pojavi se profil, realnejši prikaz; **čustveno razmerje** (velikostne odnose in podrobnosti podrejšo); transparentnost in gibanje; učitelj mora ustvariti primerno delovno vzdušje, razgibati čustva, povečati predstave o motivih, tehnična navodila, formati

20. TRETJI IN ČETRTI RAZRED OSNOVNE ŠOLE : PREHOD IZ SPONTANEGA V ZAVESTNO DELO

Naravne pojave dojemajo bolj popolno, zanimajo se za detajle, narišejo; pri delu bolj vztrajni, bolj natančni, večje ročne spretnosti; pojavlja se tako spontano delo brez razlag kot tudi zavestno; razumejo likovno nalogo; postanejo bolj kritični-primerjajo izdelke, ne dovolijo posnemanja; uvajamo prve teoretične razlage; zahtevnejše tehnike.

- VERTIKALNA PERSPEKTIVA:** nizanje figur od spodnjega roba navzgor-kar je nižje je bližje, prostor
- RAZSTAVLJANJE OBLIK:** hkraten prikaz čelne, hrbtne in bočne strani predmeta
- OBRNJENA PERSPEKTIVA:** elementi obrnjeni kot jih vidijo
- POLIPERSPEKTIVA:** upodobljeni predmeti iz različnih zornih kotov
- PRAVI KOT:** na eni ravnini nariše vse

21. SPLOŠNE METODE

1. VERBALNE METODE

- **Metoda razgovora** (razgovor usmerjamo, da ne zaide s teme; v frontalnih uvodih, zaključnih delih, individualno z otrokom);
- **Metoda razlage** (redko, predvsem na začetku za motivacijo in vzbuditev interesa, razlaga likovnega problema in naloge; biti mora kratka, nazorna, logična);
- **Metoda dela z besedilom** (branje izjav, misli umetnikov, napisov);
- **Metoda risanja in pisanja** (izdelava tabelske slike, zapis v zvezek)

2. VIZUALNE METODE

- **Metoda prikazovanja** (najpomembnejša; prikazujemo predmete, pojave vidnega sveta, reproducirane pojave; s tem omogočimo neposredno seznanitev; kažemo likovna dela z nesporno umetniško kakovostjo);
- **Metoda dela z avdiovizualnimi sredstvi** (grafoskop, episkop, diaproyektor, fotografije, računalnik, internet,...)

3. PRAKTIČNO-MANIPULATIVNE METODE

- **Metoda demonstriranja** (prikazovanje tistega, kar ne moremo zaznati s čutili: demonstracija postopka, uporabe orodij, likovne tehnike, prikaz likovnih del otrok, umetnikov. Biti moramo natančni, sistematični, nazorni);
- **Metoda praktičnega likovnega izražanja** (otroku pri delu pomagamo ko jim zmanjka motivacije, nikoli pa ne posegamo v njihove ustvarjalne postopke);
- **Metoda eksperimentiranja** (uporabljamo pri uvajanju novih likovnih tehnik, materialov, postopkov. Vsak otrok mora imeti na voljo dovolj časa, da samostojno preizkusi in odkriva zmožnosti)

22. SPECIFIČNE METODE

Specifične metode so sistemi načinov dela, ki izhajajo iz 4 osnovnih karakteristik estetskega fenomena v didaktičnih procesih

- SPECIFIČNE METODE, KI IZHAJAJO IZ SPECIFIČNOSTI ESTETSKE KOMUNIKACIJE**
Metoda estetske komunikacije (estetskega kultiviranja) in *metoda širjenja in elaboriranja likovne senzibilnosti*. Prenos emocionalnega-estetskega sporočila in kultiviranje zavesti sprejemnika sporočila. Bistvo je, da prenos usmerja učitelj tako, da kultivira zavest učencev (se med seboj upoštevajo, so strpni do drugačnega načina). Učenci si širijo občutljivost za posamezne likovne komponente, spoznavajo različne strukture likovnega izražanja.
- SPECIFIČNE METODE, KI IZHAJAJO IZ KOMPLEKSNOŠTI LIKOVNIH POJAVNOSTI, FUNKCIJ IN PROCESOV**
Metoda kompleksnosti in prepletanja, metoda izmeničnih vplivov. Obe poudarjata slojevitost likovnega ustvarjanja in procesov (motiv, tehnika, likovni jezik,...)Učitelj med delom preliva pozornost otrok iz enega v drugi sloj; isti postopek še v vrednot.
- SPECIFIČNE METODE, KI IZHAJAJO IZ INDIVIDUALNIH, SUBJEKTIVNIH ZNAČILNOSTI LIKOVNIH FENOMENOV**
Metoda osveščanja lastne senzibilnosti (spodbuja ,da v likovnem delu prehajajo od spontanega k zavestnemu subjektivnemu likovnemu delovanju) in *metoda avtonomnih likovnih postopkov* (razvijajo se individualne likovno-oblikovne in likovno-izrazne strategije); upoštevata individualnost učencev, pripomoreta k uvajanju učencev v lastno osveščanje subjektivnosti in senzibilnosti; Učitelj postopa tako, da se likovni doživljaj pri učencih obdrži v zavesti kot likovna izkušnja.
- SPECIFIČNE METODE, KI IZHAJAJO IZ SPECIFIČNOSTI USTVARJALNIH PROCESOV**
Metoda transponiranja alternativ in *metoda posrednih stimulansov*. Temeljita na postopku tranponiranja. Učenci se lahko spopadejo z neznanim, novim, saj daje učitelj posredna navodila.
- SPECIFIČNE METODE, KI IZHAJAJO IZ SPECIFIČNOSTI LIKOVNIH TEHNIK**
Metoda direktnega učenja likovne tehnike in *metoda samostojnega dojetanja in usvajanja likovne tehnike s pomočjo lastne izkušnje*. Spodbujata k iskanju rešitve v poznanih tehnikah in postopkih ter k izvedbi izvirne likovne tehnike. Skozi lastno delo spoznavajo tehnike; Individualne značilnosti posameznih tehnik nato med seboj primerjajo in prepoznavao podobnosti in različnosti.

23. VERIFIKACIJA

- SPREMLJANJE IN OPAZOVANJE:** iskanje sprotnih povratnih informacij. Lahko je naključno in nesistematično ali namerno, načrtno in sistematično
- ANALIZA:** sledi iskanju in oblikovanju povratnih informacij, ugotavljanju značilnosti
- VREDNOTENJE:** ugotavljanje in določanje vrednosti in pomena v procesu, njegovim sestavinam, didaktičnim pojavom. Je presojanje nečesa po kriterijih; dati neko vrednostno sodbo in ga na podlagi tega izboljšati.
- OCENJEVANJE:** poseben primer vrednotenja, usmerjeno v oblikovanje ocen dosežkov učencev po vnaprej določenih stopnjah ocen.

24. VREDNOTENJE

Vrednotenje se pojavi v 3 pogledih:

- kot eden izmed ciljev LV
- kot področje LV
- kot zaključna faza ustvarjalnega procesa.
- FORMATIVNO oz. PROCESNO VREDNOTENJE:** namenjeno ugotavljanju stanja, odpravljanju težav in spodbudam za nadaljnje delo
- STIMULATIVNO oz. FAZNO VREDNOTENJE:** ob zaključku didaktične enote

KRITERIJI ZA VREDNOTENJE:

- Razvojni** (primeren motiv, kako ga upodablja, podrobnosti, primerno št.barv,...)
- Ustvarjalni** (originalno, nevsakdanje, brez šablon, nepričakovano)
- Materialno-tehnični** (primeren format, možnosti uporabe materialov)

25. OPISNO OCENJEVANJE

Opisno ocenjevanje je usmerjeno k oblikovanju zapisa z vrednotenjem prepoznani učenevih dosežkov, v razmerju do učnih ciljev in njegovih prejšnjih dosežkov. Pomeni popolno individualizacijo ker učitelj za vsak didaktični sklop opiše vsakega učenca posebej in ga ne primerja z drugimi. Vsebuje otrokovo ime, nastaja sproti, primerja napredek posameznika. Je dobra povratna informacija (ponudi kvalitetne rešitve, opozori na pomanjkljivosti)

1. **KOGNITIVNO PODROČJE:** usvojitev pojmov, principov, ki temeljijo na besednih ali drugih simbolih, posredovanih s pomočjo analiz, sintez, opazovanj. Razumevanje pojmov in pravil ter njihovo uporabo pri likovnem izražanju, kritično vrednotenje.
2. **PSIHOMOTORIČNO:** usvajanje spretnosti pri praktičnem delu, motorična občutljivost, teh. spretnost
3. **AFEKTIVNO:** prizadevnost, natančnost, trud, vztrajnost, doživljanje likovnih stvaritev in problemov v okolju, samozavest, samostojnost

26. SPROTNO ali FORMATIVNO OCENJEVANJE

Učitelj ocene zapisuje sproti, saj na tak način otroka spremlja, ga dobro spoznava,...Primerni so kratki komentarji k njegovim izdelkom (povratna informacija). Najprej napišemo pozitivne, šele nato morebitne pomanjkljivosti, predlagamo boljšo oceno in optimistično zaključimo. Ocena ima za otroka motivacijski name. Z oceno spremljamo otrokov celovit likovni razvoj na vseh treh področjih.

SUMATIVNO OCENJEVANJE: končna opisna ocena. Biti mora konkretna, spodbudna, pregledna in razumljiva. Ne sme biti preveč obsežna. Vsebuje naj opis dosežkov z vseh treh področij in poudarja napredek na področju likovne vzgoje.

27. LIKOVNI TIPI OTROK

1. GLEDE NA LIKOVNE DEJAVNIKE:

- Vizualni** (stvari želi videti, realistično izraziti podobnosti)
- Imaginativni** (ima večjo predstavljalnost in dela po domišljiji)
- Intelektualni** (načrtuje gradnjo dela, želi vedeti več)
- Ekspresivni** (privlači struktura, barva, zvok, prepušča se čustvom, spontanosti)
- Senzitivni** (rabi neposredno spodbudo-dotik, vonj, vid, sluh)
- Tip likovnega spomina** (zanaša se na spomin, strukturo je že nekje videl)
- Analitični** (izhaja iz detajlov in jih povezuje v celoto)
- Sintetični** (vidi celoto, jo razgradi, oblike poenostavlja)
- Motorično-tehnični** (spretno izvede dela)
- Nespretni tip** (daje vtis nespretnosti in nepopolnosti)

2. GLEDE NA AFINITETO

- Koloristični** (primarni izraz barva)
- Grafični** (raje ima risbo, črte ki so močno prisotne tudi v sliki)
- Konstruktivni** (gradi likovno delo na enem mestu, element za el.)
- Impulzivni** (spontan, nedosleden, gradi istočasno po celi površini)
- Prostorski** (nakazuje optični prostor)
- Dekorativen** (gradi ploskovno, stvari postavlja eno ob drugo)

3. GLEDE NA OSEBNOSTNE POTEZE

HITRI, POČASNI, PEDANTNI, POVRŠNI, AKTIVNI, PASIVNI - v nižjih razredih ekspresivni, koloristični, sledijo jim imaginativni in dekorativni, nato pa še senzitivni in impulzivni. Zelo malo je vizualnih in grafičnih.

28. PROBLEMSKA NARAVNANOST POUKA

Pouk je fleksibilen, ustvarjalen in dinamičen proces učenja na problemskih situacijah; problemska situacija pri učencih izzove miselne procese, ki jih pripeljejo do znanja in izvirnih rešitev. Spodbuja notranjo motivacijo in zavzetost učencev. Temelji na dvosmerni komun.med učencem in učiteljem. Učitelj učence spodbuja in jih pri delu usmerja.

1. **SUBJEKTIVNI DEJAVNIKI:** problemski pouk naj omogoča razvijanje zmožnosti za ohranitev izkušnje (retencija), prepoznavanje naučenega (rekognicija), uporabo naučenega (reprodukcija). Označimo lahko izbiro oblik, metod poučevanja in učenja ter učiteljevo poznavanje umskih in likovnih zmožnosti posameznika. Učitelj mora upoštevati učne stile učencev: zaznavni, spoznavni, stil po mišljenju, stil po delovanju. Na uspešnost učenca vplivajo tudi raven obvladovanja jezika, zmožnost motiva, likovna nadarjenost.
2. **OBJEKTIVNI DEJAVNIKI:** učitelj načrtuje delo in cilje sebe in učencev ter cilje programa. Pri načrtovanju mora upoštevati primernost učilnice, število učencev, določene vloge učencev, učitelja in programa, materialne razmere, priprava in uporaba primernih medijev.

29. CILJNA NARAVNANOST POUKA

Učitelj mora optimalno izbrati, oblikovati in načrtovati cilje. Za doseg cilja so naloge tiste, ki določajo učencem kaj morajo delati, da jih bodo dosegli. Učitelj predvidi različne poti, ki privedejo do skladnega razvoja vseh vidikov učenčeve osebnosti (kognitivni, afektivni, psihomotorični). Jasno postavljeni cilji omogočajo pravilno izbiro metod in oblik dela ter medijev za realizacijo izbrane likovne naloge. Čeprav so cilji za določeno razvojno stopnjo oblikovani enotno, mora učitelj upoštevati individualne posebnosti učencev. Učitelj jih mora načrtovati tako, da učenci likovne in druge pojme razumejo, doživijo in jih lik.izrazijo.

1. **VZGOJNI CILJI:** predstavljajo osebni razvoj učencev, njihove moralne in estetske norme v sprejemanju in preoblikovanju narave in okolja. Pripomogli naj bi k razvoju vzgojne osebnosti:
  - Estetski** (spodbujajo interes in potrebo ter razvijajo zmožnost estetskega doživljanja in dojetja lepote),
  - Socialno-moralni** (razvijajo učenčev odnos do soljudi in okolja)
  - Emocionalni** (razvijajo pozitivna čustva, doživljanje, veselje, sproščenost)
2. **IZOBRAŽEVALNI CILJI:** dopolnjujejo vzgojne in učencu omogoča vsestranski razvoj. Nanašajo se na družben vidik. Pripomogli naj bi k pridobivanju znanja ter pri razvoju likovnih sposobnosti učencev.
  - Informativni** (določajo vsebino likovnih problemov)
  - Formativni** (določajo strategijo reševanja naloge)
  - Končni** (obsegajo načrtovanje napredka učencev)
  - Procesni** (obsegajo vse, kar poučujejo učitelji in učenci v učnem procesu)
  - Razvojni ali funkcionalni** (povedo, kako učenci usvajajo znanje, izostrujejo misli, razvijajo spretnosti. Doseganje teh omogoča problemsko zastavljena naloga)

30. NAČRTOVANJE LIKOVNO-VZGOJNEGA DELA

1. **LETNO NAČRTOVANJE:** podajajo se globalni cilji, globalno se določijo materiali, tehnike, predvidevajo se možne spremembe v organizaciji prostora, načrtuje se ogled razstav v galeriji, priprava razstav, obisk umetnika....
2. **NAČRTPVANJE PO OBDOBJIH:** zajema en letni čas. Povezovanje likovne vzgoje z naravo, družbenimi dogodki, prazniki, praznovanji. Določijo se cilji in več dejavnosti. Za naslednje obdobje se določijo glede na doseženo stanje v prejšnjem.
3. **PROJEKTNO NAČRTOVANJE:** lahko zajema različna časovna obdobja. Določiti moramo globalne cilje, razvojne, potek projekta, udeležence, material in tehnične zahteve, časovni obseg. Izdelati podroben načrt. Moramo ga spremljati in ga na koncu ovrednotiti z različnih stališč.
4. **TEDENSKO NAČRTOVANJE:** navadno se dotika določene teme, ki jo obdelamo v zelo kratkem časovnem obdobju. Načrtujemo par aktivnosti, kjer se otroci s podobnih likovnim problemom srečajo na različne načine.
5. **DNEVNO NAČRTOVANJE:** sestavni del vsake ure v razredu. Na uro se pripravi vsebinsko, pedagoško, materialno, psihofizično. Učna ura je artikulirana na uvodni del, osrednji in zaključni.

31. TIPI UČNIH UR

1. **GLEDE NA VSEBINO DIDAKTIČNE ENOTE:** ure praktičnega dela, ure teoretičnega dela oz. vrednotenja
2. **GLEDE NA VARIACIJE PRI OBVLADOVANJU LIKOVNEGA PROBLEMA:** *ura urjenja* (likovni problem spoznamo z učenjem, nato z vajo), *ura spontanega učenja* (z ustvarjalnim delom, če so motivirani), *ura sprejemanja umetniških del* (problem analiziramo kot teoretično uro ali uro opazovanja umetniških del)
3. **Z VKLJUČEVANJEM TEORETIČNIH in PRAKTIČNIH UR:** *ura učenja* (spoznanje in zbiranje podatkov o likovnem problemu), *ura igre* (učenec se sprosti, improvizira in išče rešitev, še ne najde), *ura ustvarjanja* (pride do originalne rešitve), *ura dela* (ustvarjalno idejo realizira), *ura vrednotenja* (vrednotenje rezultatov)
4. **GLEDE NA UČNO OBLIKO:** individualni pouk, skupinsko, frontalni

32. IZHODIŠČA ZA NAČRTOVANJE POUKA LV:

- Začne lahko z **razlago likovnega problema**. Temu poišče primeren motiv in likovno tehniko. Poudarjen je kognitivni vidik, afektivni in psihomotorični sta v funkciji spoznavanja
- Učencem lahko najprej predstavi izbran **motiv**. Z ustreznimi metodami učencem približa še likovni problem, skupaj izberejo najprimernejšo tehniko za realizacijo. Poudarjen je afektivni vidik, kognitivni in psihomotorični sta v funkciji poglobljanja in likovnega izražanja doživetega.
- Pouk likovne vzgoje lahko prične tudi s predstavitvijo zanimive **likovne tehnike**. Ob tem najprej izbere primeren motiv, ki mu doda še ustrezen likovni problem. Takšno načrtovanje poudarja psihomotorični vidik, kognitivni in afektivni pa sta v funkciji uspešnega razvijanja motoričnih spretnosti.

33. CILJI LIKOVNE VZGOJE

Učenci

- Razvijajo opazovanje, predvidljivost, likovno mišljenje, likovni spomin in domišljijo
- Razvijajo interes za različne oblike likovne dejavnosti
- Bogatijo in ohranjajo zmožnost likovnega izražanja
- Ustvarjajo elementarna znanja, likovne teorije in razvijajo čut za likovne vrednote
- Se seznanjajo z likovnimi izrazi in se usposablajo za njihovo samostojno uporabo
- Ob delu z različnimi materiali in orodji razvijajo motorično spretnost in občutljivost
- Z oblikovanjem prostorov in kiparskih volumnov razvijajo telesno kiparski odnos in občutenje likovnega prostora se seznanjajo z razlikami in podobnostmi med vizualnim in likovnim svetom
- Razvijajo likovno izrazne zmožnosti in ustvarjalnost
- Ob likovnem delu bogatijo emocionalne, socialne in estetske osebne kvalitete
- Ob ozaveščanju čutov razvijajo čut za lepo
- Spoznavajo vlogo in pomen vizualnih komunikacij v ožjem in širšem okolju
- Razvijajo zmožnost doživljanja lepote narave in umetnin
- Razvijajo odnos do likovnih stvaritev, do nacionalne in splošne človeške likovne kulturne dediščine
- Razvijajo zmožnost oblikovanja meril za kritično vrednotenje lastnih del, del vrstnikov in umetnikov
- Razvijajo zmožnost razumevanja različnih medijev vizualne kulture in zmožnost vrednotenja uporabnih predmetov ter likovne problematike v okolju

34. TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

1. RAZRED

RISANJE

- Poznajo pojme:* risala, barva, debelina risala, svetlo in temno risalo, sledi risala, risanje, risba, bogatenje risbe, umetniško delo, razstava, razstavni prostor, galerija.
- Razlikujejo:* piko (točko), črto (linijo), vrste črt: ravna, kriva, tanka, debela, kratka, dolga, vodoravna, navpična, poševna,
- Razložijo pojme:* risarski format, risanje po formatu: levo, desno, spodaj, zgoraj, spredaj, zadaj.

SLIKANJE

- Ločijo pojme:* barva, pisana barva, mešane barve, živa barva, umirjena barva, različnost barve
- Prepoznajo pojme:* slikar, umetnik, slika, slikarski materiali, slikarski pripomočki
- Ugotovijo razliko med:* slikovna ploskev, oblika in velikost slikovne ploskve, svetla in temna barva.
- Razložijo pojma:* svetla in temna barva

KIPARSTVO

- Razumejo pojme:* gnetenje, valjanje, stiskanje, modeliranje, votel, poln.
- Poznajo pojme:* kip, kipar, kiparski material: trd, mehek, hrapav, gladek, dodajanje in odzemanje materiala, kiparska orodja.
- Razložijo pojme:* kip človeškega in živalskega telesa, celota, sestavni deli, trdnost kipa.
- Opišejo podobo kipa:* resnična, poenostavljena, materiale: naravne, odpadne.

PROSTORSKO OBLIKOVANJE

- Razlikujejo pojme:* prostor, zunaj, znotraj, oblike prostorov (oglat, okrogel), velikosti prostorov (velik, majhen), gibanje v prostoru (spredaj, zadaj, naprej, nazaj, levo, desno, poševno, ravno), sestavni deli prostora (tla, stene, strop).
- Predstavijo:* bivalni prostor, opremo, uporabne predmete (oblika, barva, velikost), okrasne predmete.

GRAFIKA

- Prepoznajo pojme:* tiskanje, odtis, šablona, površina.

2. RAZRED

RISANJE

- Razlikujejo pojme:* točka, črta, različnost črt, ravna črta, narisana z ravnilom, sproščena črta, sklenjena, nesklenjena črta.
- Opredelijo pojme:* risalna ploskev (cela, posamezni deli), črtno izpolnjena ploskev, neizpolnjena ploskev, razporeditev narisanih podob, risanje od celote k posameznostim
- Ločijo:* trde slikarske materiale, tekoče risarske materiale, nizanje črt, svetlo in temno črtno ploskev, majhno, veliko.
- Naštejejo in opišejo:* tekoče materiale, pripomočke za tekoče materiale, debelino pripomočke, bogatitev narisanega motiva, ilustratorja, ilustracijo.

SLIKANJE

- Razlikujejo pojme:* barva, barvna linija, barvna ploskev, paleta, slika, slikar, umetniško delo, galerija.
- Prepoznava:* nemešano barvo, mešano barvo, postopno mešanje barv.
- Razumejo pojme:* risba (skica), slika, prepoznavanje barvnih ploskev.
- Ločijo pojme:* trdi slikarski materiali (debelina, sledi, barva, svetlost), slikarska podlaga, oblika podlage-velikost formata.
- Ločijo pojme in jih naštejejo:* tekoči slikarski materiali, slikarski pripomočki, slikarski pribor, barva (gosta, redka), slikarska podlaga (debela, tanka, hrapava, gladka, vpojna, nevpojna, barvna, velika, majhna, oglata okrogla).
- Razložijo pojme:* svetla barva, temna barva, svetlitev barve, temnitev barve.

KIPARSTVO

- Razložijo pojme:* kip, kipar, kiparski material: (mehak, trd, tekoč, upogibni, naravni, umetni, odpadni), kiparska orodja in pripomočki, dodajanje in odzemanje materiala.
- Opredelijo pojme:* kip (poln, votel, velik, majhen, razgiban, nerazgiban), trdnost kipa.
- Prepoznajo pojme:* raven-kriv, velik-majhen, visok-nizek, nizanje (ponavljanje), različen, enak, vtisnjen, izdobljen.

PROSTORSKO OBLIKOVANJE

- *Opišejo*: bivalni prostor, zunanji prostor, notranji prostor, gibanje v zunanjem in notranjem prostoru (levo, desno, poševno, naprej nazaj, spredaj, zadaj, zunaj, znotraj, ven, noter, blizu, daleč), obliko in velikost zgradbe, načrtovalca prostora (arhitekt)
- *Razlikujejo pojme*: oprema bivalnega prostora, materiali, ročna in strojna izdelava pohištva, barva v prostoru, okrasni predmeti v prostoru

□ **GRAFIKA**

- *Razložijo pojme*: tiskarstvo (grafika), tiskanje, odtis, matrica, pečatnik, materiali za izdelavo matric, površine materialov, tiskarski pripomočki, označitev odtisa.

3. RAZRED

□ **RISANJE**

- *Opredeijo pojme*: črta –linija (narisana s pripomočki, ravna, kriva, vodoravna, navpična, poševna, kratka, dolga, tanka, debela, sklenjena, nesklenjena, prekinjena, neprekinjena), risba.
- *Utrdijo pojme*: trdi in tekoči risarski materiali, risarska orodja, narisana ploskev (celotna ploskev, posamezni deli), risanje od celote k posameznostim, format risbe.
- *Naštejejo in opišejo pojme*: črtna ploskev, v okolju in naravi, črtno izpolnjena ploskev, nizanje in križanje črt.
- *Pojasnijo pojme*: gostota, nizanje črt, križanje črt, svetla ploskev, temna ploskev.

□ **SLIKANJE**

- *Utrdijo pojme*: risba, slika, barvna ploskev, poslikava slikovne podlage, trganje barvnih ploskev, izrezovanje barvnih ploskev, razporejanje barvnih ploskev, prekrivanje barvnih ploskev.
- *Poznajo pojme*: tekoči slikarski materiali, trdi slikarski materiali, slikarski pripomočki, svetlost, barva, slikarska tehnika, slikovna podlaga; barvno mešanje, nemešana (čista) barva, mešana barva, postopno dodajanje barve, slikarska paleta.
- *Opišejo pojme*: ponavljanje, enakomerno nizanje elementov, oblika elementov, velikost elementov, barva elementov, krasitev elementov, okraskov.
- *Razumejo pojme*: svetla in temne barva, najsvetlejša in najtemnejša, svetlitev in temnitev barve.

□ **KIPARSTVO**

- *Utrdijo pojme*: kip, kiparski material: (mehak, trd, tekoč, upogibni, ploski, naravni, umetni, odpadni), kiparska orodja in pripomočki.
- *Opredeijo pojme*: celota, del, razgiban in nerazgiban kip, obhodni kip, votel, poln, velik in majhen, trdnost kipa, samostojen, sestavljen kip
- *Prepoznajo pojme*: obhodni kip, kip ki izhaja iz ploskve, izbočena, vbočena oblika, nizek, visok, vdolbljen, vtiskovanje, površina kipa, nizanje elementov različnih oblik, velikosti

□ **PROSTORSKO OBLIKOVANJE**

- *Razložijo pojme*: prostor (zunanji, notranji), načrtovalec prostorov (arhitekt), oblika, velikost stavbe, gradbeni materiali, naravni gradbeni materiali, trdnost, stabilnost stavbe.
- *Usvojijo pojme*: prostor (tla, stena, strop), različnost oblikovanih prostorov, namen oblikovanih prostorov, razporeditev prostorov, zdravi, naravni materiali; uporabnost prostora, naravni material, svetlost in zračnost prostora, barva v prostoru, okrasni predmeti.

□ **GRAFIKA**

- *Razlikujejo pojme*: grafika, tiskarstvo, šablona, matrica, pečatnik, tiskanje, odtis, hrapave, gladke površine materialov, umetniška grafika, ročno tiskanje.

- **PESTRE BARVE**=žive, čiste, nasičene, ne vsebujejo bele ali črne
- **MANJ PESTRE BARVE**=pestra+pestra (čim bolj jih mešamo, manj pestre postajajo)-barvni odtenki; petersra+nepestra-svetlostni odtenki; so puste in žalostne
- **NEPESTRE BARVE**=nevtralne:črna, bela in siva.
- **SLIKARSKE TEHNIKE**: slikanje s tempera barvami, vodenkami, gvaš. Materiali: tempera, vodenke
- **ČRTNA RISBA**=risba, ki je izražena z razl.črtami:tanke, debele, kratke, dolge, ravne, krive, sklenjene, nesklenjene, prekinjene, neprekinjene. Narišemo jo lahko z razl.risarskimi materiali.
- **2 NAČINA UPODOBITVE V KIPARSTVU**=prostostoječi, obhodni kip in relief. Podobnosti: tipljivost, oba lahko izdelujemo iz razl.materialov in z dodajanjem, odzemanjem. Razlike: obhodni kip si lahko ogledamo iz vseh strani, lahko ga obhodimo, relief pa samo z ene in ga ne moremo obhoditi.
- **LIKOVNI KOTIČEK**=pogosteje se pojavlja v vrtcu, je pa dobrodošel tudi v nižjih razredih OŠ. Tam otroci ustvarjajo predvsem v prostem času-med odmori, ali OPB. Razvijajo drobno motoriko, izražajo svojo ustvarjalnost(sponatno), spoznavajo razl.lik.materiale. Tu je spravljen material, pribor, odpadni material, ostanki barvnega papirja, dodatna tabla za čečkanje in risanje, tabla za flomastre.
- **3 BARVNI KONTRASTI**=svetlo-temni(vi-ru), toplo-hladni(or-mo), komplementarni (barve,ki so nasproti v barvnem krogu).